

Bedrijfs certificering verdient nadrukkelijk overweging!

Martien Bokma en Monique Mul

Het Praktijkonderzoek Veehouderij doet het komende jaar verder onderzoek naar een sectorbrede visie op certificering in de varkenshouderij. Certificering kost tijd, inspanning en geld, maar kan ook belangrijke voordelen voor de varkenshouder opleveren. In dit artikel geven we aan waarom een bedrijfscertificaat voor varkensbedrijven stimulerend verdient.

Er zijn drie belangrijke drijfveren voor een sectorbrede bedrijfs-certificering in de varkenshouderij:

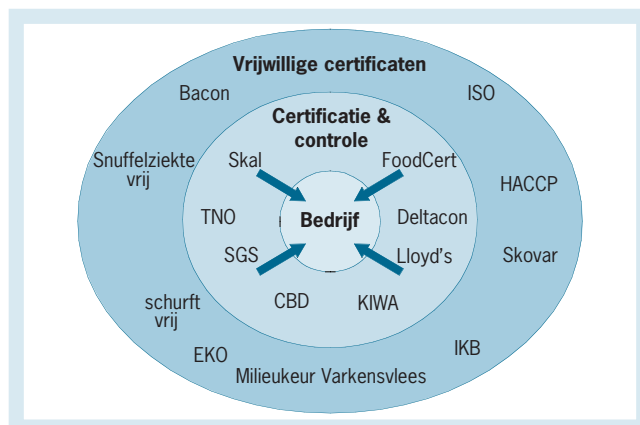
1. de administratieve lastendruk voor varkenshouders (en voor toezichthouders) kan fors verminderen;
2. een bedrijfscertificaat 'regisseert' de afstemming tussen marktgerichte certificaten en keurmerken;
3. de sector laat er mee zien dat ze op een maatschappelijke gewenste wijze produceert.

Huidige situatie wet- en regelgeving

Varkenshouders hebben te maken met een grote hoeveelheid aan wet- en regelgeving. Afstemming vindt slechts beperkt plaats. Er bestaat geen uniformiteit in gehanteerde definities, in wijze van gegevensverzameling en in wijze van borging. Controlerende instanties zoals de Rijksdienst voor de Keuring van Vee en Vlees (RVV), de Algemene Inspectiedienst (AID), gemeenten, Bureau Heffingen, het I&R-bureau (Identificatie- en Registratieregeling) en andere hebben vaak onafhankelijk van elkaar min of meer dezelfde kengetallen van bedrijven nodig. Gegevensstromen worden daarbij niet gekoppeld. Dit zorgt voor een grote administratieve belasting van de ondernemers, hetgeen onlangs nog eens is benadrukt in het rapport 'Lastige Lasten' van de commissie Sorgdrager aan de Minister.

Huidige situatie certificaten en keurmerken

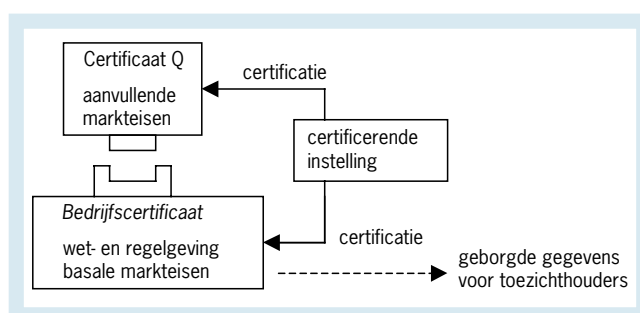
Er bestaat een breed scala aan marktgerichte certificaten en keurmerken, waartussen onderlinge afstemming ontbreekt (zie figuur 1). Dit geldt voor de inhoud, maar ook voor de opzet van systemen en het toezicht op de naleving. Er zit soms veel overlap in voorschriften van verschillende certificaten en in bedrijfscontroles. Als dezelfde toezichthouder voor meerdere systemen verantwoordelijk is, bijvoorbeeld Integrale Keten Beheersing (IKB) en de verplichte hygiënecheck door Controle Bureau Dierlijke sector (CBD), vindt er wél afstemming plaats. De afstemming in bedrijfscontroles van certificerende instellingen en toezichthouders vanuit de overheid (RVV, AID e.a.) is echter nog gering en leidt tot een inefficiënte inzet van controle en toezicht. Het overlap in voorschriften en de geringe onderlinge afstemming maakt het onderscheid tussen certificaten voor ondernemers en consumenten onoverzichtelijk.

Figuur 1 Huidige situatie certificatie en controle van vrijwillige certificaten

Toekomstvisie op certificeren

Kernpunt van de toekomstvisie van het Praktijkonderzoek Veehouderij is een scheiding tussen basiscertificering via een bedrijfscertificaat en daarop aanvullende marktgerichte certificaten en keurmerken (figuur 2).

Figuur 2 Afstemming tussen bedrijfscertificaat en marktgerichte certificaten en keurmerken

In zo'n bedrijfscertificaat zijn wet- en regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld diergezondheid, welzijn, voedselveiligheid en milieu en de meest basale markteisen (o.a. IKB) opgenomen. Naleving van het bedrijfscertificaat wordt gecontroleerd door een certificerende instelling. De verantwoordelijkheden van publieke toezichthouders zoals RVV en AID veranderen niet. Er vindt alleen geïntegreerde bedrijfsinspectie plaats. Als het bedrijf voldoet aan de voorschriften wordt het gecertificeerd. De varkenshouder kan vervolgens de geborgde informatie via zijn bedrijfscertificaat ter beschikking stellen aan de publieke toezichthouders.

De wijze waarop de verschillende aspecten van wet- en regelgeving in het bedrijfscertificaat worden opgenomen dient natuurlijk de instemming te krijgen van de betrokken overheidsinstanties. Als duidelijk is dat met het bedrijfscertificaat wordt voldaan aan de doelstellingen van de wet kan de overheid zich beperken tot 'controle op controle'. Dit kan een enorme efficiencywinst opleveren voor zowel de varkenshouders als de

overheid. Gegevensstromen van wet- en regelgeving worden via het bedrijfscertificaat immers aan elkaar gekoppeld: met eenduidige definities van begrippen en eenmalige registratie van gegevens voor meerdere doeleinden. Het aantal verschillende controleurs dat op de bedrijven komt en het aantal controlebezoeken zal bij het geïntegreerde toezicht ook sterk omlaag gaan.

Landelijk platform of College van Deskundigen voor de Varkenshouderij

Het is belangrijk dat de inhoud van een bedrijfscertificaat door alle betrokken partijen in de sector gezamenlijk wordt vastgesteld: primaire sector, ketenpartijen, overheid, systeem-eigenaren, toezichthouders, maatschappelijke groeperingen, e.d. Op deze wijze wordt een breed draagvlak en daarmee een landelijk basisniveau van bedrijven gerealiseerd. Door maatschappelijke randvoorwaarden goed in te bouwen draagt het bedrijfscertificaat bij aan het zekerstellen van een 'license to produce'.

Afstemming met certificaten en keurmerken (fig. 3)

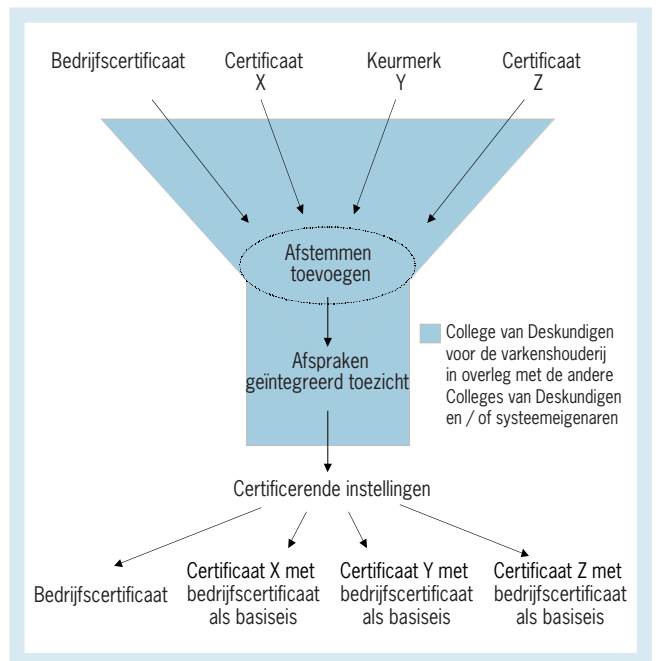
De aanwezigheid van een bedrijfscertificaat biedt eigenaren van marktgerichte certificaten en keurmerken (bijvoorbeeld integraties, slachterijen, stichtingen) de mogelijkheid om ook hun toezicht veel efficiënter in te richten. Zij kunnen als voorwaarde stellen dat deelnemende bedrijven in het bezit van het bedrijfscertificaat zijn. Vervolgens kunnen ze het eigen marktgerichte certificaat of keurmerk volledig richten op de 'bovenbasale' voorschriften, die vaak ook de marktonderscheidende waarde van het certificaat bepalen (bijvoorbeeld verdergaande welzijns-eisen bij scharrelvarkensvlees). Op deze wijze wordt een hoop overlap in voorschriften en controle voorkomen en neemt de overzichtelijkheid voor consument en ondernemer toe. Bedrijfsinspecties die worden uitgevoerd voor het bedrijfscertificaat of het aanvullende certificaat of keurmerk zijn, als ook de systematiek (indeling van het handboek) en gebruikte definities gelijk zijn, op eenvoudige wijze te combineren. Voor ondernemers wordt het bij een vergelijkbare systematiek tevens eenvoudiger om van certificaat of keurmerk te veranderen indien de bedrijfsontwikkeling en/of de markt daar om vragen.

Vervolg

Bij voorkeur dient een bestaand systeem te worden uitgebouwd tot landelijk bedrijfscertificaat. In 2003 worden de Skovar-eisen (Stichting Kolomsamenwerking Varkensvlees) opgenomen in IKB. Hiermee ontstaat een kwaliteitssysteem dat goed als basis zou kunnen dienen voor uitbouw tot een bedrijfscertificaat zoals hierboven is beschreven. In de eerste plaats zal de sector echter zelf haar visie moeten bepalen ten aanzien van bedrijfscertificering. Het Praktijkonderzoek Veehouderij zal als onafhankelijke kennisinstelling dit proces verder ondersteunen.

Gezondheidsregistratie geeft belangrijke informatie voor de varkenshouder

Figuur 3 Afstemming met certificaten en keurmerken